

گياهان نامبرده شده در قرآن

گردآورندگان :

دکتر داود حبیبی

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی

مهندس سمیه طاهرخانی

کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی (زراعت) دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی

مهندس سالار شایان مهر

دانشجوی دکتری مهندسی کشاورزی (زراعت) دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی

ISBN 978-622-95884-7-5

786229

588475

سرشناسه	:	حبیبی، داود، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	گیاهان نامبرده شده در قرآن / گردآورندگان داود حبیبی، سمیه طاهرخانی، سالار شایان مهر.
مشخصات نشر	:	کرج: اریک البرز، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۹۰ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۵۸۸۴-۷-۵
وضع فهرست نویسی	:	فیبیا
موضوع	:	گیاهان در قرآن
موضوع	:	Plants in the Qur'an
شناسه افزوده	:	خانی، سمیه، ۱۳۶۱ -
شناسه افزوده	:	شایان مهر، سالار، ۱۳۶۸ -
رده بندی کنگره	:	۵۷۱.۰۲
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۱/۵۹۲۳
عنوان کتاب	:	گیاهان نامبرده شده در قرآن
تدوین	:	داود حبیبی، سمیه طاهرخانی، سالار شایان مهر
نوبت چاپ	:	اول ۱۳۹۸
تیراژ	:	۱۰۰۰ نسخه
ناشر	:	اریک البرز
تماس	:	۰۹۳۵۲۱۷۱۶۶۷
ایمیل	:	Ericpublication۵۷@gmail.com
قیمت	:	۴۰۰/۰۰۰ ریال

مسئولیت صحت مطالب با مؤلفین است
کلیه حقوق برای مؤلفین محفوظ است

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱- مقدمه:	۱
۲- گیاهان زراعی در قرآن	۱
۳- گیاهان ذکر شده در قرآن	۳
۴- ترنجبین	۸
۴-۱- خصوصیات گیاهشناسی	۱۰
۴-۲- خواص دارویی	۱۰
۵- نخل:	۱۱
۵-۱- خصوصیات گیاهشناسی	۱۷
۵-۲- خواص دارویی	۱۸
۵-۲-۱- رطب و زایمان	۱۹
۶- زیتون	۲۰
۶-۱- خصوصیات گیاهشناسی	۲۳
۶-۲- خواص دارویی	۲۳
۶-۳- تاثیر روغن زیتون در بهبود جریان خون	۲۶
۶-۴- روایاتی در باب زیتون	۲۸
۷- انگور:	۲۹
۷-۱- خصوصیات گیاهشناسی	۳۲
۷-۲- خواص دارویی	۳۲
۸- انار:	۳۳
۸-۱- خصوصیات گیاهشناسی	۳۴
۸-۲- خواص دارویی	۳۵
۹- انجیر	۳۵
۹-۱- خصوصیات گیاهشناسی	۳۵
۹-۲- خواص دارویی	۳۶
۱۰- سدر	۳۹
۱۰-۱- خصوصیات گیاهشناسی	۴۰
۱۰-۲- خواص دارویی	۴۰

- ۴۱..... ۱۰-۳- روایاتی در باب سدر.....
- ۴۲..... ۱۱- گز.....
- ۴۳..... ۱۱-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۴۳..... ۱۱-۲- خواص دارویی.....
- ۴۴..... ۱۲- درخت مسواک.....
- ۴۴..... ۱۲-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۴۵..... ۱۲-۲- خواص دارویی.....
- ۴۵..... ۱۳- کاف.....
- ۴۵..... ۱۳-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۴۶..... ۳-۲- خواص دارویی.....
- ۴۷..... ۱۴- زنجبیل.....
- ۴۷..... ۱۴-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۴۸..... ۱۴-۲- خواص دارویی.....
- ۴۹..... ۱۵- عدس.....
- ۵۰..... ۱۵-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۵۰..... ۱۵-۲- خواص دارویی.....
- ۵۱..... ۱۶- پیاز.....
- ۵۲..... ۱۶-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۵۲..... ۱۶-۲- خواص دارویی.....
- ۵۴..... ۱۷- سیر.....
- ۵۴..... ۱۷-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۵۵..... ۱۷-۲- خواص دارویی.....
- ۵۷..... ۱۸- خیار.....
- ۵۸..... ۱۸-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۵۹..... ۱۸-۲- خواص دارویی.....
- ۵۹..... ۱۹- موز.....
- ۶۰..... ۱۹-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۶۰..... ۱۹-۲- خواص دارویی.....
- ۶۱..... ۲۰- کدو.....
- ۶۲..... ۲۰-۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
- ۶۲..... ۲۰-۲- خواص دارویی.....
- ۶۲..... ۲۱- خردل.....

۶۳	۱-۲۱- خصوصیات گیاهشناسی.....
۶۴	۲-۲۱- خواص دارویی.....
۶۴	۲۲- ریحان.....
۶۵	۱-۲۲- خصوصیات گیاهشناسی.....
۶۵	۲-۲۲- خواص دارویی.....
۶۶	۲۳- فرقیون.....
۶۷	۱-۲۳- خصوصیات گیاهشناسی.....
۶۷	۲-۲۳- خواص دارویی.....
۶۷	۲۴- فواید گیوه‌ها در کلام امام صادق (ع).....
۷۰	منابع.....

۱- مقدمه:

حقیقت آن است که وقتی تصمیم گرفتیم این موضوع را در قرآن بررسی کنیم ترس و دلهره سراپای وجودم را فراگرفت؛ چه آن که نمی دانستم آیا می توان با قرآن نیز مثل هر کتاب دیگری که از گذشته اسلامی درخشان ما به عنوان میراث فرهنگی به ما رسیده برخورد کرد یا نه؛ زیرا قرآن کتابی نیست که از جانب شخص خاصی تألیف و تدوین شده باشد، «بلکه نیست جز وحی است که وحی شود، آن فرشته نیرومند به رسول خدا -صلی الله علیه و آله- فرا آموخت؛ آن توانمند که راست بایستاد، و خود در افق اعلی بود.» لیکن با وجود این، قرآن میراث بزرگ اسلامی و قانونی است که تا ابد قدم های ما مسلمانان را در مسیر هستی رهنمون می شود. قرآن کتابی است که ویژگی ها، عادات، و وجودمان را حفظ کرده است؛ چه آن که رحمتی است برای جهانیان. اما نسبت به عرب، اگر قرآن نبود، زبان ارجمند عربی به دست فراموشی سپرده و نابود می شد. چنان که زبان های دیگر غیر عربی که ناطقان به آنها آن گاه که مورد هجوم، فساد، طغیان و تهاجمات های دیگر قرار گرفتند نابود شدند. به علاوه اگر قرآن نبود، عرب از ظلمت جاهلیت به نور اسلام هدایت نمی شد.

۲- گیاهان زراعی در قرآن

بیشترین یادکرد قرآن از گیاهان، به گیاهان زراعی اختصاص دارد، نه گیاهان صرف. به تعبیر دیگر، آنچه از اسامی نباتات به طور کامل یافته ام اختصاص به نباتات زراعی فراوری شده دارد که انسان آن را به واسطه کاشت و داشت به دست می آورد و در راه آن کوشش می کند اگر چه در قرآن، مواردی است که در آنها اسامی گیاهان وارد شده که نباتات غیرزراعی هستند، مانند گیاهان زینتی: روح و ریحان؛ گیاهان دار: «و دانیة علیهم ظلالها» یا آن که بدان مثل زده می شود بر کوچکی حجم بذرهایش، مثل «حبة من خردل» یا نباتات نگون بختی که جهنمیان آن را خوراک خود می سازند، مثل «شجرة الزقوم» که در جحیم می روید، و لیکن اعم و بیشتر گیاهان یاد شده در قرآن همان گیاهان زراعی هستند. یکی از شیوه های کشاورزی، درختکاری و باغداری است. بخش بزرگی از غذاهای انسان را میوه ها، محصولات و فرآورده های باغی تشکیل می دهد. انسان به سه

شیوه مختلف، مواد غذایی خود را تامین می کند. باغداری در کنار پالیزداری و دامداری، شیوه های تامین خوراک انسانهاست. خداوند در قرآن بنا به علل و عوامل گوناگونی، به مسئله بوستان ها پرداخته، بویژه آن که اصولاً تصویری که خداوند برای آینده انسان ها ترسیم می کند، حضور در بوستان های سرسبزی است که پر از همه میوه های شناخته شده و ناشناخته است و رودها و نهادهای بسیاری در زیر آن جریان دارد که به تازگی و زیبایی آن می افزاید و جان را نوازش میدهد و دل ها را شاد می سازد. بهشت نیز همان بوستان هایی با زیبایی های آشنا ناآشنایی است که آدمی در جست و جوی آن می باشد؛ زیرا در این بوستان است که آدمی به آسایش و آرامش جاویدان و بی پایان می رسد.

باغداری مصداق کاملی از آشنایی زمین است که بخشی از ماموریت انسان می باشد. آیاتی چون ۴ رعد و ۱۸ و ۱۹ مائده و آیه ۶۰ نمل و آیات ۳۳ و ۳۴ یس بیان می کند که آبادانی زمین از رهگذر باغداری و بوستان سازی و درخت کاری شدنی است. بنابراین میتوان گفت که باغداری یکی از ماموریت ها همان انسان در مقام خلافت الهی و ربوبیت طولی می باشد. باغدار با پرورش و محافظت از درختان و ریشه ها و نهرا و چشمه ها و بهره وری درست از منابع آب و خاک، به محیط زیست زمین آب می دهد تا در شکل کمالی خویش ظاهر شود و زیبایی های خود را بنمایاند. این که خداوند فساد در زمین را نابودی منابع خاکی و آبی برمی شمارد به سبب عدم استفاده درست و صرف بهر از آنهاست. باغداران با بهره گیری درست از منابع خاک و آب به زمین فرصت میدهند تا به بهترین شکل و زیباترین حالت، کمالات خود را آشکار سازند.

خلقت گیاهان، یادآوری و تذکری برای کسب معرفت

خداوند متعال:

قرآن یک کتاب علوم طبیعی نیست، بلکه یک کتاب انسان سازی است و بنابراین نیایستی انتظار داشت که جزئیات این علوم مربوط به تکامل، گیاه شناسی، فارماکونوزی و مانند آن در قرآن مطرح شود، ولی این مانع از آن نخواهد بود که به تناسب مباحث رشد و تربیتی انسان اشاره اجمالی و سر بسته ای نیز به قسمت هایی از این علوم در قرآن بشود. آیات قرآن، گاه انسان را در افاق، طبیعت و جهان پیرامون خویش سیر می دهد و گاه او را به

سیر در درون وجود خویش دعوت نموده، آیات و نشانه های پروردگار را برای او شرح می دهد، تا خداوند را در همه جا و همه چیز ببیند و یکی از این شگفتی های جهان آفرینش که در آیات قرآن به آن توجه شده، گیاهان هستند که از انسان می خواهد با دقت بیش تری در آنها بنگرد، در نحوه رسیدن میوه ها (سوره انعام/آیه ۹۹)، در تنوع رنگی که میان گیاهان مختلف وجود دارد و حال آنکه همه از آبی واحد سیراب می گردند و اینکه چگونه خداوند بعضی از آنها را بر بعضی دیگر از نظر میوه برتری داده است (سوره رعد/آیه ۴). در نهایت قرآن هدف اصلی از آفرینش گیاهان را «تذکر و تفکر و تعقل در گیاهان و سایر نشانه ها برای کسب معرفت بیشتر نسبت به خداوند متعال و هدایت از این طریق» بیان می کند (سوره رعد/آیات ۴ و ۳ و ۲) اما با این وجود، فراوانند افرادی که در طبیعت پیرامون خویش از کنار گیاهان و سایر نشانه های خلقت عموماً با بی اعتنائی می گذرند ولی ناگهان شش و پنج می آیند و بین پس از ماهها یا سالها مطالعه و تحقیق اسرار تازه و عجیبی از آن گیاه را کشف می کنند. چه بسیار نشانه هایی (از خدا) در آسمانها و زمین وجود دارد که آنها از کنارش می گذرند از آن روی می گردانند! ("سوره یوسف/آیه ۱۰۵) پس هیچ چیز در این عالم بیهوده آفریده نشده، چرا که همگی نشانی از خلقت خداوند دانا و حکیم دارند (سوره انبیاء/آیه ۱۶).

۳- گیاهان ذکر شده در قرآن

مطرح کردن نام برخی میوه ها از جانب خداوند متعال در قرآن کریم به دلیل مزایایی است که این گونه میوه ها نسبت به سایر میوه ها دارند از آن جمله انار و خربزه است. اگر با نگاه حکیمانه و دقیق به قرآن کریم نگاه کنیم می فهمیم که مطرح کردن نام میوه ها دارای حکمت، هدف و غرض خاصی از جانب خداوند است و این گونه میوه ها که در قرآن کریم نام برده شده اند دارای شاخص هایی هستند که سایر میوه ها و سبزیجات از آنها برخوردار نیستند.

به عنوان مثال خرما دارای ۹ ویتامین مختلف است که قرآن کریم بیش از سایر میوه ها از آن نام برده و آن را هم از میوه های دنیوی و بهشتی معرفی کرده است، همچنین خرما می تواند جایگزین یک وعده غذایی کامل شود، این ویژگی ها را می توان برای انگور، انجیر و

انار نیز ذکر کرد علت اشاره خداوند متعال به این میوه ها اعجاز و خواص آنها بوده نه مصرف متداول در بین اعراب آن زمان.

قرآن کریم دربرخی از آیات به طور اجمالی تنها به ذکر نام کلی گیاهان اکتفا کرده و درآیاتی دیگر به ذکر نام برخی از آنها پرداخته، که شاید یکی از دلایل آن، اهمیت و ویژگی‌های خاص این گیاهان از جهت خواص دارویی یا خوراکی آنها است و یا با بیان آنها به عنوان جزئی از کل، اهمیت گیاهان و نقش آنها را در زندگی انسان متذکر شده است که در هر صورت محرک نام از این امور می‌تواند گوش زد و رهنمودی برای ما باشد تا ساده و بی‌اهمیت از کنار آنها و سایر نشانه‌های خلقت نگذریم. همانطور که با پیشرفت روز افزون علوم تجربی آثار دارویی خاص در برخی از آنها شناخته شده است. به منظور درک بیش تر معارف قرآن در این بخش از آیات زیر می‌توان مدد گرفت:

مقایسه کردن موارد استعمال الفاظ یکدیگر برای یافتن مفاهیم مشترک بین آیات پی‌گیری روش‌های آیه به آیه و موضوع قرآنی درآیات قرآن توجه به این نکته ضروری است که گاه برگرداندن اسامی گیاهان ذکر شده از زبان عربی به فارسی باعث مشتبه شدن نام آن گیاه شده که در این موارد انسب کتاب‌ها و تفاسیر به کتاب "مفردات راغب" استناد می‌کنند و طبیعی است که در استعمال باید آن نیز معتبر شمرده شود که اشخاص متوجه به بلاغت در نظر دارند، هر چند تفاسیر و کتاب‌هایی هم با نظر مخالف در این زمینه دیده می‌شوند، مانند "من" در زبان عربی که اکثر تفاسیر و مفردات راغب و نیز کتاب الحاوی محمد بن زکریای رازی به معنی ترنجبین گرفته اما در کتاب قانون از آن به گزانگبین و در منبع دیگری نیز از آن، با عنوان گلسنکی به نام *Lecanoma escolenta* یاد شده است از این جهت محققین برآنند که با بررسی و مقایسه خصوصیات و توضیحاتی که در قرآن، احادیث، منابع طب سنتی، دانش کنونی بشری و نظرات متخصصان در این زمینه وجود دارد به معانی صحیح دست یابند، اگرچه هیچ تضادی وجود ندارد که برای یک کلمه چندین مفهوم یافت شود و معمولاً نباید مفاهیم قرآنی را تنها به یک مورد خاص منحصر کرد بلکه می‌توان از آن به عنوان یکی از مصادیق آیه یاد کرد. از طرفی در بررسی آیات قرآن گاه نام گیاهی دیده می‌شود که از ظاهر خود آیه و آیات قبل و

تفاسیر آن بر می‌آید که احتمالاً به اهداف دارویی و غذایی آن پرداخته نشده است بلکه هدفی دیگر را دنبال می‌کند. در گروهی دیگر از آیات، به درختانی در بهشت (طوبی) و یا در جهنم (زقوم) اشاره شده است، از آنجا که برای این درختان هیچ گونه نظیر یا مانندی در این دنیا وجود ندارد، در منابع سعی شده که بسیار کلی به آنها پرداخته شود اگر چه در بعضی از کتب و تفاسیر برای آنها مشابهی فرض شده است. باید توجه داشت که آیات قرآن معارف ظاهری و باطنی داشته و در زمان بررسی دقیق تر بر روی آنها بایستی تمامی نکات مدنظر قرار گیرد.

در بررسی آیات قرآن کریم تنها به ذکر نام کلی گیاهان و یا اجزای گیاه اشاره شده است، مانند:

- ۱- گیاه (نبات بق: ۶۱ - ۲۶۱ - آل عمران ۳۷ - انعام ۹۹ - اعراف ۵۸ - یونس ۲۴ - حجر ۱۹ - نحل ۱۱ و ۶۰ - کهف ۴۸ - طه ۵۳ - حج ۵ - مؤمنون ۲۰ - شعراء ۷۱ - نمل ۶۰ - لقمان ۱۰ - یس ۳۶ - صافات ۱۴۶ - قمر ۹ - حدید ۲۰ - نوح ۱۷ - نبا ۱۵ - عبس ۲۷).
- ۲- درخت (شجره: بقره ۳۵ - اعراف ۱۱ و ۲ و ۱۹ - ابراهیم ۲۶ و ۲۴ (شجره طیبه و خبیثه) - اسراء ۶۰ - طه ۱۲۰ - حج ۱۱۰ - مؤمنون ۲۰ - نور ۳۵ - نمل ۶۰ - قصص ۳۰ - لقمان ۲۷ - یس ۸۰ - صافات ۱۴۶ و ۶۴ و ۶۲ - خان ۲۰ - فتح ۱۸ - رحمن ۶ - واقعه ۷۲).
- ۳- گیاهان خودرو و چراگاه (اب: عبس ۳۱).
- ۴- سبزی‌ها (بقل: بقره ۶۱ - قضب: عبس ۲۸).
- ۵- زراعت (زرع: انعام ۱۴۱ - نحل ۱۱ - کهف ۳۲ - شعراء ۱۴۸ - بقره ۲ - زمر ۲۱ - دخان ۲۶ - فتح ۲۹ - حجرات ۲۹ - حرت: واقعه ۶۳).
- ۶- گیاهان داربستی و غیر داربستی (معروشات و غیر معروشات انعام ۱۴۱).
- ۷- صنوان و غیر صنوان (رعد ۴).
- ۸- میوه فاکهه و ثمره: بقره ۲۶۶، ۱۵۵، ۱۲۶، ۲۵، ۲۲ - انعام ۱۴۱ (میوه های نوبر) و ۹۹ - اعراف ۵۷ و ۱۳۰ - رعد ۳ - ابراهیم ۳۷ و ۳۲ - نحل ۶۹، ۱۱، ۶۷ - کهف ۴۲ و ۳۴ - مؤمنون ۱۹ - فاطر ۲۷ - یس ۵۷ و ۳۵ - صافات ۴۲ - ص ۵۱ - فصلت ۴۷ - زخرف ۷۳ -

- دخان ۵۵- محمد(ص) ۱۵- طور ۲۲- رحمن ۶۸، ۵۲، ۱۱- واقعه ۳۲ و ۲۰- مرسلات ۴۲- عبس ۳۱- اکل: بقره ۲۵۶- رعد ۳۵- ابراهیم ۲۵- کهف ۳۳- انعام ۱۴۱).
- ۹- برگ (ورق: انعام ۵۹- اعراف ۲۲- طه ۱۲۱).
- ۱۰- هسته (نوی: انعام ۹۵).
- ۱۱- دانه (حب: بقره ۲۶۱- انعام ۹۹، ۹۵، ۵۹- انبیاء ۴۷- لقمان ۱۶- یس ۳۳- ق ۹- رحمن ۱۲- نبا ۱۵- عبس ۲۷).
- ۱۲- کاه و نیای خشک شده گیاه (رحمن ۱۲- فیل ۵).
- ۱۳- گیاه خشک و خرد شده (هشیم: کهف ۴۵).
- ۱۴- عصاره (سر: رعد ۴۰، ۳۶).
- ۱۵- خارسمی (ضرب: عشاء ۵).
- در برخی دیگر از آیات قرآن نام تعدادی از این گیاهان ذکر شده است:
- ۱- انجیر (تین: سوره تین ۱).
- ۲- خرما (نخل: سوره بقره ۲۶۶- انعام ۹۹، ۱۱- رعد ۴- نحل ۱۱ و ۶۷- اسراء ۹۱- کهف ۳۲- مریم ۲۳ و ۲۵ (رطب)- طه ۷۱- مومنون ۱۱۱- اسراء ۱۴۸- یس ۳۴- ق ۱۰ (طلع: شکوفه خرما)- قمر ۲۰- رحمن ۱۱ و ۶۸- حاقه ۷/ عبس ۲۹، حشر ۵/ (لینه: نوعی از درخت خرما) نساء ۴۹ و ۷۷ (فتیلا: شکاف هسته خرما)- فاطر ۱۰ (قلم: پوسته نازک هسته خرما)- یس ۳۹ (عرجون: شاخه خشک خوشه خرما).
- ۳- زیتون (زیتون: سوره انعام ۹۹ و ۱۴۱- نحل ۱۱- مومنون ۲۰- عبس ۱۰- نور ۳۵- تین ۱).
- ۴- انگور (عناب: بقره ۲۶۶- انعام ۹۹- رعد ۴- نحل ۱۱ و ۶- اسراء ۱۱- کهف ۳۲- مومنون ۱۹- یس ۳۴- نبا ۳۱- عبس ۲۸).
- ۵- انار (رمان: انعام ۹۹ و ۱۴۱- رحمن ۶۸).
- ۶- سدر (سدر: سبأ ۱۶- نجم ۱۴ و ۱۶- واقعه ۲۸).
- ۷- درخت مسواک یا اراک (خبط: سبأ ۱۶).
- ۸- زنجبیل (زنجبیل: انسان ۱۷).
- ۹- کافور (کافور: انسان ۱۷).

- ۱۰- گز (اثل: سبا۱۶).
 - ۱۱- عدس (عدس: بقره ۶۱).
 - ۱۲- خیار (قثاء: بقره ۱۶).
 - ۱۳- پیاز (بصل: بقره ۶۱).
 - ۱۴- سیر یا گندم (فوم: بقره ۶۱).
 - ۱۵- موز یا افاقیا (طلح: واقعه ۲۹).
 - ۱۶- کدو (قطی: صافات ۱۴۶).
 - ۱۷- گردا (خردل: انبیاء ۴۷- لقمان ۱۶).
 - ۱۸- ریحان (ریحان: رعد ۱۲- واقعه ۸۹).
 - ۱۹- گندم (سبأ: بقره ۲۶۱- یوسف ۴۳ و ۴۶).
 - ۲۰- طوبی (طوبی: رعد ۲۰).
 - ۲۱- زقوم (زقوم: اسراء ۶۰- صافات ۴۳- دخان ۴۳- واقعه ۵۲).
 - ۲۲- ترنجبین، گزانگبین و یا گلسنگ (سوره بقره ۵۷- سوره اعراف ۱۶۰- سوره طه ۸۰، ۲۸، ۲۹).
- بررسی برخی از خواص دارویی گیاهان ذکر شده در قرآن به وسیله احادیث اهل بیت (ع) در کنار قرآن، شناختن تفاسیر و احادیث ائمه وحی (ع) در ارتباط با آیات ضروری است، زیرا از یک سو، مشکل اختلافی را که بین تفاسیر گوناگون وجود دارد، حل می‌کنند و از سوی دیگر تطبیق‌های فراگیرتری برای آیات فراهم می‌آورد. در کتاب «دانش نامه احادیث پزشکی» به نقل از شیخ صدوق احادیث طبّی بر چند گونه تقسیم شده است. برخی از آنها با نظر به آب و هوای مدینه گفته شده‌اند و به نظر می‌رسد بکار بستن آنها در دیگر شرایط آب و هوایی درست نیست.
- در برخی از آنها معصوم (ع) بر پایه آنچه از حال و طبع سوال کننده می‌دانسته، پاسخ داده و از همان موضع فراتر نرفته است، چه این که امام بیش از آن شخص به طبع آن آگاهی داشته‌اند.